

TRIKRAT TRI ŽENSKE

spletne razstava ob Mednarodnem muzejskem dnevu

Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki, Kulturni dom Krško, enota Mestni muzej Krško in Posavski muzej Brežice, tri muzejske ustanove ki smo povezane tudi v združenju Gradovi Posavja, smo ob letošnjem muzejskem dnevu, ki je posvečen temi **Muzejji za enakost: raznolikost in inkluzivnost** skupaj pripravile spletno razstavo s katero želimo izpostaviti ženske, ki so s svojimi delovanjem in ustvarjanjem pustile pečat v Posavju in širše ter se spomniti na manj znane in sodeljane ženske, ki so delovale kot pionirke na svojem področju.

Tri kustodinje sodelujočih ustanov smo pripravile izbor devetih posameznic iz različnih zgodovinskih obdobj. V naših muzejskih zbirkah hranimo predmete in umetniška dela, ki predstavljajo sledi njihovih raznolikih življenjskih poti. Nekatere so v Posavju preživele doberšen del življenja, druge je v te kraje zaneslo samo hipno. V izboru Galerije Božidar Jakac izpostavljamo tri posameznice, ki so prek svojih umetniških del povezane s Kostanjevico na Krki. Kulturni dom Krško, enota Mestni muzej Krško in Posavski muzej Brežice pa predstavljata ženske iz posavske preteklosti, ki so zaznamovale regionalni in širši prostor. Predstavljene ženske bi bile v sodobnosti odlični primeri enakosti ter vključenosti žensk v družbo. V svojih! Časih pa so z odločnostjo, ambicioznostjo, predanostjo svojemu poslanstvu in uspešnostjo izstopale, in v moškem svetu utirale pot ženskam, ki so prihajale za njimi. Vsaka je s svojimi delovanjem, trdno držo in z odločnostjo segla iz okvira družbenih norm in siedla svojemu življenjskemu nazoru.

Ana Elizabeta Auersperg je bila podjetna in uspešna ženska 17. stoletja. Josipina Hočevar je bila na prelomu tisočletja dejavna v gospodarstvu in mecenstvu. Grafike francoske slikarke Marianne ali Renée Dufour pa so poleg redkih fotografij edine priče njenega bivanja v Kostanjevici na Krki, kamor jo je pripeljala ljubezen do umetnika Jožeta Gorjupa. Iva Stiplovec je bila pionirka muzealstva v Posavju in Slava Račić ena prvih slovenskih čebelar. Ivanka Uranjek je neposredno in z aktivnim delovanjem pripomogla k osamostavitvi naroda iz spon nacizma. Vladka Štoviček je v svojim botaničnim odnosom do šivljenja premagovala zadržke lokalnega okolja do žensk umetnic. Pionirka kostumografije Mija Jarc je v svoje kreacije, poleg številnih igralcev na dramskih in baletnih odnih, konce sedemdesetih let obelila tudi generacije pevskih zborov v OŠ Kostanjevica na Krki. V parku skulptur Forma viva že od leta 1962 stojijo trije kipi izraelske kiparke Hava Mehutan, prve ženske udeleženke Mednarodnega simpozija kiparjev Forma viva.

Vabljeni k ogledu!

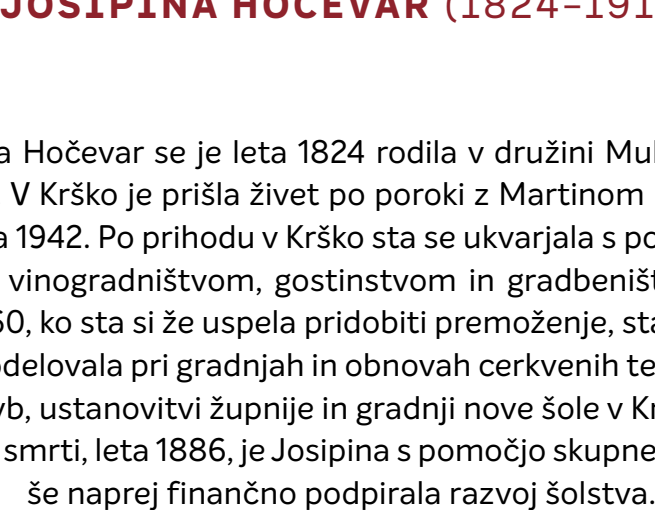
POSAVSKI MUZEJ BREŽICE

ANA ELIZABETA AUERSPERG, roj. Moscon (1632-1694)

Rodila se je v sevniški plemiški družini Moscon in je s poroko v znamenito rodbino Auersperg po družbeni lestvici še napredovala.

Bila je aktivna, energična in mobilna ženska, ki je moža, grofa Herbarda, generala v Vojni krajini, spremljala tudi na potovanjih. Po njegovi smrti bi lahko zaradi dolgov, z otroci skoraj ostala brez privilegijev. Toda hitro se je znala in obdržala skoraj vso zadolženo posest.

Kot odločna, neizprosna, podjetna in zelo uspešna ženska je na svojih gospodstvih gospodarila s trdo roko, zaradi tega je bila med ljudstvom neprijubljena.

Portret Anje Elizabete grofice Auersperg roj. baronice Moscon iz zbirke portretov družine Moscon, del stalne postavitve Posavskega muzeja Brežice.

Neznani slikar, Ana Elizabeta grofice Auersperg roj. baronice Moscon, 17. stoletje, olje na platnu, 31,5 x 53 cm, inv. št. KZ1/101.

KULTURNI DOM KRŠKO, ENOTA MESTNI MUZEJ KRŠKO

JOSIPINA HOČEVAR (1824-1911)

Josipina Hočevar se je leta 1824 rodila v družini Mulley v Radovljici. V Krško je prišla živet po poroki z Martinom Hočevarjem leta 1942. Po prihodu v Krško sta se ukvarjala s pobiranjem daca, z vinogradništvom, gostinstvom in gradbeništvom. Od leta 1850, ko sta si za uspešno pridobiti premoženje, sta kot mecenca sodelovala pri gradnji in obnovah cerkvenih ter posvetnih stavb, ustanovitvi župnije in gradnji nove šole v Krškem. Po mozevi smrti, leta 1886, je Josipina s pomočjo skupnega imetja še naprej finančno podpirala razvoj šolstva.

Na olnjem portretu je Josipina Hočevar upodobljena z odlikovanj za dobra dela.

Neznani avtor, Portret Josipine Hočevar, po 1888, olje na platnu, 31,5 x 53 cm, inv. št. MMK12-5.

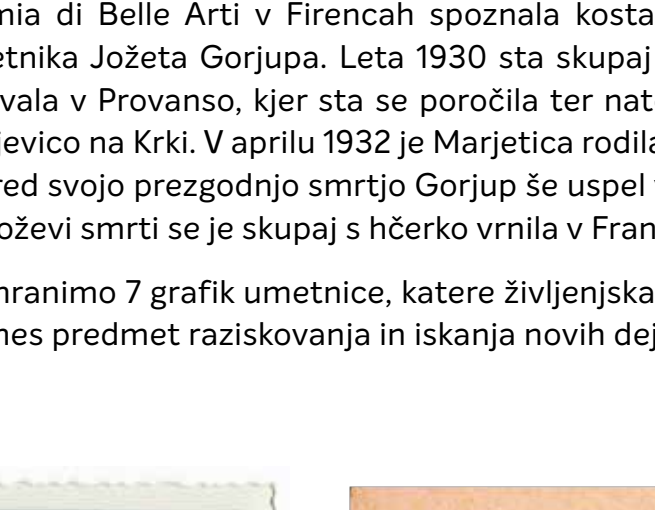
POSAVSKI MUZEJ BREŽICE

IVA STIPLOVEK, roj. Lavrič (1904-2001)

Moža, Franja Stiplovska, je podpirala pri ureditvi njegove kariere in sodelovala pri njihovih skupnih muzejskih zamislih: postavitev muzeja v Krškem, snovanje muzejske zbirke v 1949 na novo odprtem muzeju v brežinskem gradu.

Po mozevi smrti je uspešno nadaljevala muzejsko kariero, vse do leta 1996, in prejela je številna priznanja, med drugimi Valvasorjevo nagrado.

Svojih otrok ni imela, vendar je svoje znanje in vedenje o dediščini nesebično delila v »muzejski družini«. Poseben odnos pa je imela z vedoželjnimi malimi »zakajčki«, kot je poimenovala otroke.

Iva Stiplovec je po upokojitvi, vse do svojega 91. leta, ostala zavrana sodelovalka rnihi ljubega muzeja – tako rekoč drugega doma. Na fotografiji med obiskom muzeja leta 1994.

Fototeka Posavskega muzeja Brežice.

GALERIJA BOŽIDAR JAKAC KOSTANJEVICA NA KRKI

MARIANNE (MARJETICA) DUFOUR

Marianne ali Renée Dufour je med študijem slikarstva na Academia di Belle Arti v Firencah spoznala kostanjevškega umetnika Jožeta Gorjupa. Leta 1930 sta skupaj iz Firenc odpotovala v Provasio, kjer sta se poročila ter nato prišla v Kostanjevico na Krki. V aprilu 1932 je Marjetica rodila hči, ki jo je tik pred svojo prezgodnjo smrtjo Gorjup še uspel videti. Po mozevi smrti se je skupaj s hčerko vrnila v Francijo.

V GBJ hranimo 7 grafik umetnice, katere življenjska pot je še danes predmet raziskovanja in iskanja novih dejstev.

Marjetica ob kiparskem avtoportretu Jožeta Gorjupa. Neznani avtor, ok. 1930, fototeka GBJ.

Motiv iz Firence, 1929, jedlanica / papir, l. 274 x 24cm, o. 18 x 177 cm, sign. l.s.p.: Marjetica R. Dufour, inv. št.: GG 729.

GALERIJA BOŽIDAR JAKAC KOSTANJEVICA NA KRKI

MIJA JARC (1911-1989)

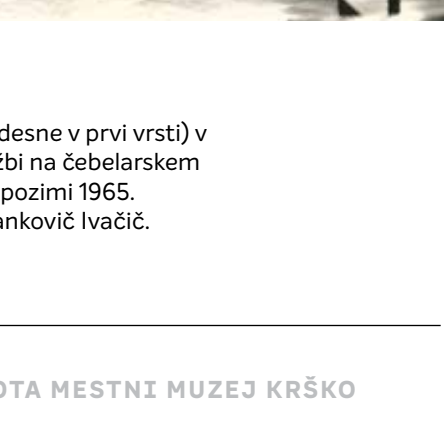
Mija Jarc velja za pionirko slovenske strokovno utemeljene kostumografije. Solala se je na ženski obrtni soli v Ljubljani, nato pa se specializirala na višjih strokovnih šolah v Brnu in v Pragi. Od leta 1946 do 1963 je bila kot kostumografinja zaposlena v SNG Drami in v Operi v Ljubljani, občasno pa je delovala v vseh slovenskih in v številnih srednjeevropskih gledališčih. Leta 1978 je za svoje delo prejela Župančičevo nagrado. Za OŠ Jožeta Gorjupa je leta 1979 oblikovala dekliške in deške uniforme pevskega zbora. V Galeriji Božidar Jakac hranimo 10 skic uniform, dizajniranih za različne letne čase.

Skici dekliške in deške uniforme za pevski zbor OŠ Jožeta Gorjupa z avtoričinimi opombami in barvnimi vzorci blaga.

Mija Jarc, Uniforma pevskega zbora OŠ Jožeta Gorjupa dekliška (pomlad, jesen), 1979, mediana tehnika / papir, 59,3 x 30 cm, inv. št.: GG 2167.

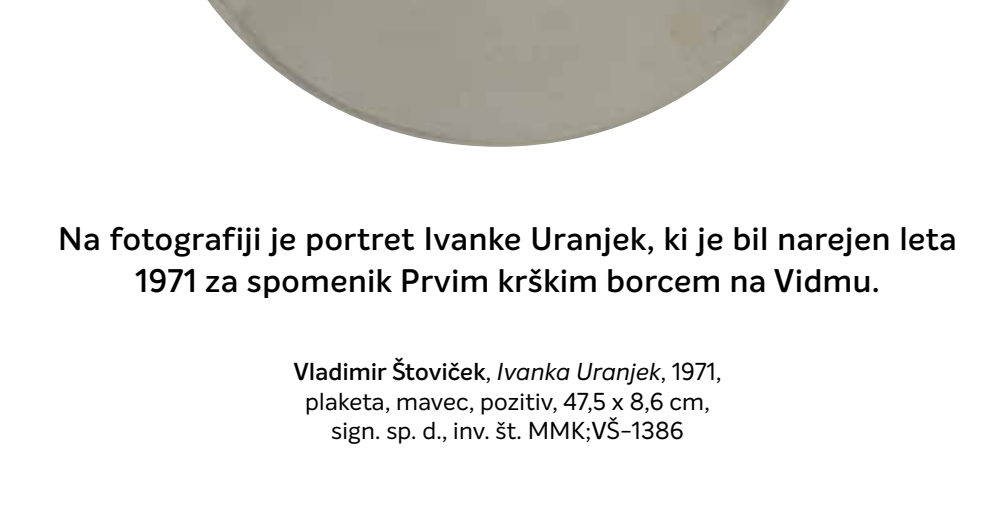
Mija Jarc, Uniforma pevskega zbora OŠ Jožeta Gorjupa ženska (zimno), 1979, mediana tehnika / papir, 59,3 x 30 cm, inv. št.: GG 2172.

POSAVSKI MUZEJ BREŽICE

SLAVA RAČIČ, roj. Baznik (1920-2019)

S čebelarstvom se je seznanila že v družinskem okolju, po poroki z nagradnim čebelarjem Antonom Račičem pa je življenje posvetila skupni ljubezni – čebelarjenju. Po tragični smrti moža in njenih dveh otrok je nadaljevala s čebelarjenjem in bila takrat edina registrirana ženska čebelarica v Sloveniji.

Vseskozi se je izobraževala in bila mentorica številnim mladim čebelarjem. Prejela je več visokih priznanj in odlikovanj, med njimi odlikovanje reda Antona Janeša I. stopnje za posebne zasluge za dvig slovenskega čebelarstva Čebelarstva zveze Slovenije.

Slava Račić (tretja z desne v prvi vrsti) v izključno moški družbi na čebelariskem tečaju v Golju pozimi 1965. Hranila: Darja Frankovič Ivadič.

KULTURNI DOM KRŠKO, ENOTA MESTNI MUZEJ KRŠKO

IVANKA URANJEK ANGELCA (1921-1941)

Napredni življenjski pogledi ter članstvo v SKOJ in ZKS so Ivanko Uranjek povezali z mladimi Krščani, ki so kmalu po okupaciji že snovali odpor. V spletni ugodnih okoliščin je bila skupina zajeta, 30. julija 1941 pa kot prva na Slovenskem tudi likvidirana.

Deseterični posvečena stalna razstava, ki jo dopolnjujemo s poglednimi pogledi na izbrana člana. V vsakokratni predstavitvi je izpostavljen registrirani originalni plaketke, ki so bile leta 1971 izdelane za spominsko obeležje padlim borcem na Vidmu.

Vladimir Štoviček, Ivanka Uranjek, 1971, plaketka, navaec, 25,7 x 3 cm, 1989, sign. sp. d. lmv št. MMKY5-1386

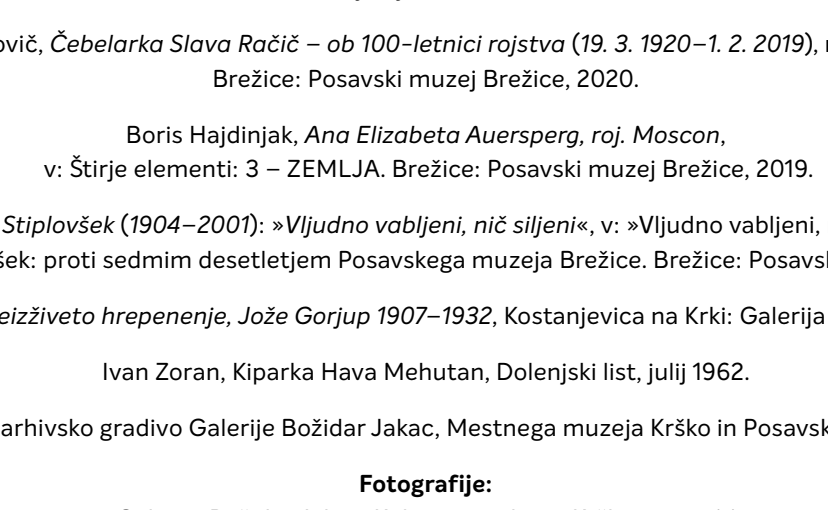
GALERIJA BOŽIDAR JAKAC KOSTANJEVICA NA KRKI

HAVA MEHUTAN (1925-)

Izraelska umetnica je bila prva ženska kiparka, ki se je 1962 udeležila Mednarodnega simpozija kiparjev Forma viva, in sicer v drugem letu delovanja simpozija. Odrážala je v ZDA, kiparstvo je študirala na Akademiji likovnih umetnosti v Pensilvaniji. Po preselitvi v Izrael je predavala na mnogih umetniških fakultetah ter zasedala vodilna mesta v več umetniških institucijah in fundacijah v Izraelu. Številna kiparska dela umetnice so na ogled kot javne plastike v Izraelu ter v ZDA. Njeno delo *Procesija* je sestavljeno iz treh monolitnih skulptur, ki jih je postavila v trikotnik in s tem vizualno ponazorila gibanje. Kljub letnici nastanka, so dobro ohranjene in na ogled v Parku skulptur Forma viva.

Hava Mehutan na delovišču simpozija leta 1962 med izdelavo skulpture. Neznani avtor, 1962, fototeka GBJ.

Hava Mehutan, Procesija, Forma viva 1962, kerat. Fototeka GBJ.

KULTURNI DOM KRŠKO, ENOTA MESTNI MUZEJ KRŠKO

VLADKA ŠTOVIČEK (1934-2012)

Vladimira – Vladka Štoviček se je leta 1934 rodila kitarju Viadimirju – Štovičku in učiteljici Slavi Vidmar. Tudi sama je šla po učetovnih stopnjah in se odločila za umetniški poklic. Med letoma 1954 in 1959 je študirala kiparstvo na Akademiji likovnih umetnosti v Zagrebu. Poleg plaket in medalj, ki so večinoma nastajale po naročilu, je svojo prepoznavno izrazno formo našla v malem ženskem aktu. Od konca študija je v krški občini delovala kot likovna pedagoginja in prenašala svojo ljubezen do likovne umetnosti na mlajše generacije. Ustvarjala je v Leskovcu pri Krškem, kjer si je atelje delila z očetom. Pri delu sta pogosto portretirala drug drugega, zato jo predstavljamo kot avtorico in upodobljenko.

Vladka Štoviček, Vladimir Štoviček, 1963, plaketka, navaec, 25,7 x 3 cm, 1989, sign. sp. d. lmv št. MMKY5-952

Vladimir Štoviček, Vladimiro, 1969, bron, 26,7 x 22 cm, sign. sp. d. lmv št. MMKY5-96

Kolofon

Izbor del in priprava razstave: Andreja Matjavec, Kristina T. Simončič, Nina Soteliček

Besedila:

Andreja Matjavec, kustodinja, dr. Helena Rožman, muzejska svetovalka, Kristina T. Simončič, kustodinja in Nina Soteliček, vizija kustodinje

Literatura:

Stane Bernik, Špelca Čopič, Forma viva 1961-1981, Kostanjevica na Krki, Portorož, Ravne na Koroškem, Maribor, Ljubljana 1983.

Stanka Glagovič, Čebelarica Slava Račić – 90 letni jubilej (19. 3. 1920 - 1. 2. 2019), razstavni pano. Brežice: Posavski muzej Brežice, 2020.

Boris Hajdinjak, Ana Elizabeta Auersperg, roj. Moscon, v: Štirje elementi: 3 – ZEMLJA, Brežice: Posavski muzej Brežice, 2019.

Ivanka Potčkar, Iva Stiplovec (1904-2001) – Vključno vabljeni, nič siljenj, v: Vključno vabljeni, nič siljenj, Muzealna Franjo in Iva Stiplovec: proti nedemokratskim Antona Janeša I. stopnje za posebne zasluge za dvig slovenskega čebelarstva Brežice: Posavski muzej Brežice, 2018.

Andrej Šmečkar, Nežlitzeto spemeneje, Jože Gorjup 1907-1982, Kostanjevica na Krki, Galerija Božidar Jakac, 2007.

Ivan Zoran, Kiparka Hava Mehutan, Dolenjski list, julij 1962.

Dokumentacija in arhivsko gradivo Galerije Božidar Jakac, Mestnega muzeja Krško in Posavskega muzeja Brežice.

Fotodokumentacija Galerije Božidar Jakac, Kulturnega doma Krško, enote Mestni muzej Krško in Posavskega muzeja Brežice, mag. Nada Madžarac, Darja Frankovič Ivadič.

Oblikovanje: Matic Tršar

18. maj 2020

Galerija Božidar Jakac, Kulturni dom Krško, enota Mestni muzej Krško in Posavski muzej Brežice, zarje Goran Milovanović, Darja Plentinc in Alenka Černiček Kralj

